

P2
WAT IS EEN RECHTVAARDIGE
KLIMAATTRANSITIE?

P4
KLIMAATVERANDERING
EN DE TOEGANG TOT SR-
GR-ZORG: EEN TOENEMEN-
DE BEDREIGING

P3
EEN RECHTVAARDIGE TRANSITIE
VOOR EL SALVADOR

KLIMAATRECHTVAARDIGHEID VOOR IEDEREEN

In deze editie van ons magazine staan we stil bij de onmiskenbare link tussen klimaatverandering en de sociale ongelijkheid die dit met zich meebrengt. De gevolgen van de klimaatcrisis raken de meest kwetsbare groepen het hardst, terwijl zij juist de minste verantwoordelijkheid dragen voor de verwoestende uitstoot die de wereld in haar greep houdt. Van Mozambique tot El Salvador voelen vrouwen, meisjes en andere kwetsbare groepen de impact van de opwarming van de aarde dagelijks in hun leven. Het verlies van oogsten, de verwoesting van infrastructuur en de bedreiging van toegang tot essentiële zorg maken het voor hen steeds moeilijker om zich staande te houden. Toch strijden zij voor hun rechten en werken ze samen aan sterke, veerkrachtige samenleving.

Maar de klimaatcrisis biedt ook een kans om structurele ongelijkheid aan te pakken. De oproep tot een rechtvaardige klimaattransitie klinkt urgenter dan ooit. Een overgang naar een klimaatneutrale economie die niet alleen het milieu, maar ook de sociaaleconomische ongelijkheid aanpakt, is cruciaal voor een rechtvaardige toekomst. Het is tijd om een economie te creëren die zowel klimaatvriendelijk als sociaal rechtvaardig is, waarin iedereen, ongeacht achtergrond of situatie, gelijke kansen krijgt. Alleen door in solidariteit samen te werken, kunnen het middenveld samen met de meest getroffen gemeenschappen, de transitie naar een eerlijke en leefbare wereld waarmaken.

WAT IS EEN RECHTVAARDIGE KLIMAATTRANSITIE?

De gevolgen van de klimaatverandering onthullen nog maar eens hoe onrechtvaardig ons economisch systeem is. Een rechtvaardige klimaattransitie biedt ons de kans om een samenleving te creëren die klimaatneutraal is, zonder daarbij sociale ongelijkheden te creëren.

DE KLIMAATVERANDERING IS NIET NEUTRAAL

Overal ter wereld zijn de effecten van de klimaatverandering merkbaar: van de cyclonen in Mozambique tot overstromingen in Spanje. De klimaatcrisis vormt niet enkel een ongeziene bedreiging voor onze gezondheid, maar zeker ook onze arbeidsrechten. Toch wordt niet iedereen hierdoor even hard getroffen en draagt niet iedereen dezelfde verantwoordelijkheid hierin. Het is zelfs zo dat mensen in de meest kwetsbare situaties de hardste klappen

krijgen, terwijl net zij het minst bijdragen aan de wereldwijde uitstoot. Bovendien beschikken ze ook nog eens het minst van al over de middelen om zich hieraan aan te passen. Zo vormt de klimaatcrisis niet enkel een bedreiging voor onze planeet, maar is het ook een nieuwe vorm van sociaal onrecht. Hoog tijd dus voor een economie die niet alleen klimaatvriendelijk is maar ook sociaal rechtvaardig.

TIJD VOOR EEN RECHTVAARDIGE KLIMAATTRANSITIE

De omslag naar een klimaatneutrale economie brengt uiteraard nieuwe uitdagingen met zich mee. Zo dreigen miljoenen mensen hun job te verliezen, of moeten ze omschoold worden. Werknemers in de meest vervuilende sectoren, zoals de chemie en petrochemie, zullen de eersten zijn die noodgedwongen moeten schakelen, maar ook andere sectoren zullen snel gedwongen worden om te volgen. Zulke transitie kan enkel slagen, als iedereen mee is. We ijveren dan ook voor een democratisch en inclusief klimaatbeleid, op alle niveaus.

Hoe rechtvaardig is deze transitie in eigen land? Een meer vermogende klasse krijgt financiële voordelen bij de aankoop van een elektrische wagen. Ondertussen zijn anderen genoodzaakt om met oudere, meer vervuilende mo-

dellen te rijden, of moeten zij beroep doen op een krimpend en duurder wordend openbaar vervoer. Voorbeelden van deze groeiende kloof kunnen we niet toelaten.

Daarom pleiten we voor een beleid waarbij sociale rechtvaardigheid en ecologische duurzaamheid hand in hand gaan. De uitbouw van sociale bescherming is hierbij onmisbaar, zodat niemand achterblijft en onoverkomelijke klappen zoals werkloosheid, opgevangen kunnen worden. Klimaatbeleid moet solidair zijn - voor mens én milieu.

HET BELANG VAN EEN STERK MIDDENVELD

Zowel bedrijven als wereldleiders geven vaak de indruk dat de klimaatcrisis voor hen verre van prioritair is. We kunnen niet aan de zijlijn blijven wachten tot de grootste vervuilers het probleem zullen oplossen waarvan ze zelf rijk worden. Daarom is een sterk middenveld noodzakelijk, zodat het druk kan uitoefenen en als tegenmacht kan dienen tegen de bedrijven die enkel op winst gesteld zijn. Daarmee blijven we ook de beleidsmakers aansporen om te investeren in groene jobs met waardige werkomstandigheden en een sterk sociaal vangnet dat niemand in de kou laat staan. Alleen samen lukt het een wereld te creëren die voor iedereen leefbaar en rechtvaardig is.

JUST-CAMPAGNE

Samen met Solsoc en ISVI lanceert FOS in 2025 de campagne 'JUST' over het thema 'rechtvaardige klimaattransitie'. Centraal hierin staan een rondreizende tentoonstelling en een digital story rond het thema.

Met inspirerende voorbeelden van middenveldorganisaties uit Latijns-Amerika en Afrika tonen we aan hoe klimaatgerichte oplossingen en sociale rechtvaardigheid wel degelijk hand in hand kunnen gaan. Zo investeert de Colombiaanse gezondheidsorganisatie Grupo Guillermo Fergusson in zonne-energie bij lokale gemeenschappen, waardoor deze minder afhankelijk zijn van externe en vaak dure energiebronnen en op een duurzame manier gewassen kunnen cultiveren. Ook in Zimbabwe investeert de vakbond GAPWUZ in zonnepanelen om landbouwgemeenschappen te versterken en energiearmoede tegen te gaan. En in El Salvador ondersteunt de vrouwenorganisatie AMSATI duurzame landbouwprojecten, die goed zijn voor mens én planeet.

Ontdek de digital story en lees meer: www.fos.ngo/nieuws/de-groene-transitie-moet-sociaal-rechtvaardig-zijn/

IFSI-ISVI asbl-vzw
Coopération syndicale internationale
Internationale syndicale samenwerking

SOLSOC

EEN RECHTVAARDIGE TRANSITIE VOOR EL SALVADOR

VROUWENORGANISATIE AMSATI STRIJDT VOOR HET RECHT OP WATER

El Salvador, het kleinste land in Centraal-Amerika, voelt de effecten van de klimaatverandering al sterk. Hevige stortregens, tropische stormen en overstromingen volgen elkaar steeds meer op, met veel verwoesting en soms zelfs doden tot gevolg. Het land kent bovendien veel armoede en de sociale zekerheid en gezondheidszorg blijven zorgwekkend.

Die toenemende stormen en overstromingen zouden doen denken dat er een overvloed aan water is, toch is dit anders. Water en met name zuiver, drinkbaar water, is schaars in El Salvador. Veel mensen hebben er geen toegang tot leidingwater en halen water uit de rivieren om te koken, te drinken en te wassen. Niet alleen zichzelf, maar ook kledij en de vaat worden dus met rivierwater schoongemaakt. Wanneer dit rivierwater

dan ook nog eens vervuild of leeggepompt wordt, schaadt dit de lokale bevolking enorm.

Dat is ook wat er de laatste tijd helaas gebeurde in San Luis Talpa in La Paz. Enerzijds werd er voor de suikerrietteelt meer en meer water weggepompt uit de waterputten die de gemeenschappen moesten voorzien van water. Door de overmatige irrigatie van de suikerrietvelden raakten verschillende waterputten uitgeput en kwamen ze droog te staan.

Anderzijds loosden de suikerrietproducenten hun afval in het water, waardoor het niet meer kon stromen zoals normaal en de verstopte oevers overstromden. Erger nog: het vervuilde water maakte verschillende vrouwen en kinderen die zich erin wasten of ervan dronken ziek. Ze gingen braken en kregen diarree en huiduitslag.

Maar het water is niet het enige waarlangs ziektes verspreid worden. Bij de productie van suikerriet worden suikerrietvelden regelmatig verbrand. Die verbranding vervuult de lucht en tast de gezondheid van de bevolking rond de velden aan, met luchtweergaandoeningen, soms zelfs met dodelijke gevolgen.

De gemeenschap van San Marcos Jiboa, in San Luis Talpa, heeft aan de alarmbel getrokken en stapte naar de milieurechtbank. Samen met AMSATI, een coöperatieve landbouworgani-

satie van en voor vrouwen waarmee FOS samenwerkt in deze regio, bewezen ze aan de rechtbank dat hun water weggepompt en vervuild werd. Door gemaakte foto's en video's als bewijsstukken voor te leggen won deze gemeenschap de rechtszaak en daarmee ook hun recht op water terug. Vandaag is het waterpeil gelukkig opnieuw gestegen, maar het allergrootste succes voor deze gemeenschap, is dat er eindelijk geluisterd werd naar haar noden. Deze overwinning betekent voor deze mensen niet alleen dat hun waterput weer voldoende gevuld is, maar ook een hernieuwd zelfbewustzijn: van hun rechten, hun positie en hun kracht als gemeenschap. Samen blijven ze vechten voor hun gezondheid

en hun recht op water, en pleiten ze voor de bescherming van het klimaat. Samenwerking en verantwoordelijkheid opnemen is hierbij cruciaal: de lokale besturen, maar ook de machthebbers op nationaal en internationaal niveau, hebben een verantwoordelijkheid naar de burgers toe en moeten naar hen luisteren en vooral ook rekening houden met de stem van de minderheden en zij die het hardst getroffen worden door de klimaatverandering: vrouwen en meisjes op het platteland. Als er op alle niveaus in dialoog wordt gegaan en eerlijke, menselijke beslissingen gemaakt worden, slechts dan kan er sprake zijn van een rechtvaardige transitie.

KLIMAATVERANDERING EN DE TOEGANG TOT SRGR-ZORG: EEN TOENEMENDE BEDREIGING

Het is geen geheim dat klimaatverandering invloed heeft op onze gezondheid. Steeds meer mensen krijgen te maken met luchtvervuiling, allergieën, hittestress en andere gezondheidsklachten. Maar de opwarming van de aarde heeft ook aanzienlijke gevolgen voor de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) van mensen wereldwijd. De impact van klimaatverandering op SRGR is een complexe en urgente kwestie die vaak over het hoofd wordt gezien in het bredere klimaatdebat. Vooral vrouwen, meisjes en andere kwetsbare groepen worden zwaar getroffen. Voor hen betekent dit niet alleen een bedreiging voor hun gezondheid, maar ook voor hun autonomie en rechten.

FOS-partnerland Mozambique is al lange tijd kwetsbaar voor de gevolgen van klimaatverandering. Cyclonen, droogte en overstromingen verwoesten de infrastructuur en verstoren bevoorradingsketens. Dit heeft ernstige gevolgen voor het levensonderhoud van vrouwen, vooral op het platteland, die afhankelijk zijn van landbouw en informele handel. De vernietiging van wegen, markten en gezondheidsvoorzieningen maakt het voor hen moeilijk om essentiële diensten, zoals SRGR-zorg, te bereiken. Tijdens crises lopen vrouwen bovendien het risico op seksuele intimidatie, wat hun kwetsbaarheid vergroot. Het verlies van inkomen, gecombineerd met het gebrek aan toegang tot zorg,

maakt het voor plattelandsvrouwen en ontheemde vrouwen nog moeilijker om voor zichzelf en hun gezin te zorgen, wat herstel bemoeilijkt.

De elkaar overlappende crises in Mozambique, waaronder politieke instabiliteit en klimaatverandering, hebben vrouwen zwaar getroffen, vooral op het platteland en in vluchtelingenkampen. Een duurzame herstelstrategie moet rekening houden met de verschillende behoeften van vrouwen door prioriteit te geven aan toegang tot SRGR-diensten, economisch empowerment en klimaatbestendige infrastructuur.

Ook in Zimbabwe heeft klimaat een aanzienlijke impact op gezondheid en SRGR. Vrouwen in landbouwgebieden ervaren onregelmatige en langdurige menstruaties, die ze toeschrijven aan extreme hitte. Hittestress verergert ook de symptomen van de menopauze bij vrouwen aan het einde van hun reproductieve jaren.

Daarnaast heeft het toegenomen gebruik van chemicaliën in de tuinbouw langetermijneffecten op de voortplanting bij zowel mannen als vrouwen, wat kan leiden tot verminderde vruchtbaarheid. Hoewel hier meer medische studies voor nodig zijn, wordt dit steeds meer gezien als een gevolg van klimaatverandering.

Natuurrampen zoals overstromingen, droogte en stormen vernietigen gezondheidsinfrastructuren, waardoor de toegang tot essentiële zorg – zoals anticonceptie, zwangerschapszorg en

behandeling van seksueel overdraagbare aandoeningen – beperkt wordt. Klimaatverandering veroorzaakt bovendien migratiebewegingen, waardoor mensen vaak terechtkomen in overvolle vluchtelingenkampen, waar vrouwen en meisjes extra kwetsbaar zijn voor seksueel geweld.

Beleidsmakers moeten de verbanden tussen klimaatverandering en SRGR erkennen en een beleid ontwikkelen dat zowel de klimaatcrisis aanpakt als de rechten van individuen beschermt. Ze moeten investeren in sterke, klimaatresistente gezondheidszorg waarbij aandacht is voor het versterken van de bescherming tegen gendergerelateerd geweld, vooral in vluchtelingenkampen en andere kwetsbare gebieden.

Alleen door klimaatverandering in combinatie met sociale rechtvaardigheid aan te pakken, kunnen we een toekomst creëren waarin iedereen gelijke toegang heeft tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg, ongeacht de uitdagingen die de planeet voor ons oplegt.

VERLIES JE RECHT OP HET ONTVANGEN VAN EEN FISCAAL ATTEST NIET!

Verplichting kennisgeving Nationaal Nummer van elke schenker/belastingplichtige.

Op 28 december 2023 keurde de Kamer het "Wetsontwerp houdende diverse fiscale bepalingen"(DOC 55/3607) goed. Deze nieuwe bepalingen omvatten de verplichting om het Nationaal Nummer (NN) (rijksregisternummer) van de schenkers/belastingplichtigen kenbaar te maken, vanaf aanslagjaar 2025. Dit rijksregisternummer is essentieel om het fiscaal attest aan de juiste belastingplichtige (schenker) toe te kunnen wijzen en de gift in de belastingaangifte vooraf in te vullen.

Ben je schenker van FOS, stuur ons dan zo snel mogelijk je rijksregisternummer via info@fos.ngo. Deze informatie zal niet voor andere doeleinden gebruikt worden, dan aangifte aan FOD Financiën.

Samenstelling en eindredactie: Mike Carremans, Annuschka Vandewalle

Met medewerking van: Siel Declercq, Cato Maselis, Kobe Morez, Pauline Vandenaabeele

Vormgeving en cover: Christel Spits, Spitsdesign

Drukkerij: Drukkerij Zwartopwit. Klimaat-neutraal gedrukt op 100% gerecycleerd papier.

FOS, ISVI en Solsoc komen samen op voor waardig werk en sociale bescherming wereldwijd

